

archiv Vladimíra Procházky ml.

Jak jsem potkal Zlatý cepín Jizerských hor

Jizerské hory mají, co se týká běhu na lyžích, zcela jistě několik prvenství zejména díky oblíbené Jizerské padesátce nepřetržitě konané od roku 1968. Málokdo však ví, že se na zdejších tratích také běhá u nás nejdéle organizovaný štafetový závod – Zlatý cepín Jizerských hor. V sobotu 4. února se uskutečnil po 58., a to jeden ročník pro nedostatek sněhu neproběhl. U zrodu „cepínu“ stáli, stejně jako v případě mladší „padesátky“, horolezci z Liberce a Jablonce nad Nisou.

ROZMOTÁVÁNÍ HISTORIE S CEPÍNEM V RUCE

Spletitě klubko historie mnohaletého závodu rozmotáváme v klubovně liberecké TJ Lokomotiva s jedním z pamětníků prvních závodů, čtyřaosmdesátiletým horolezcem Jindřichem Slezákem. Jindra, který v „lokotce“ vedl v letech 1972–92 horolezecký oddíl mládeže a jezdil úspěšně Zlatý cepín ještě na konci 80. let coby veterán, rozložil na stůl diplomy s novinovými výstřižky a pustil se do vzpomínání.

archiv HO TJ Lokomotiva

Vítězové Zlatého cepínu v kategorii veteránů v roce 1983. na druhém místě skončil pětapadesátiletý Jindřich Slezák

archiv HO TJ Lokomotiva

Bronzová plaketa z 3. ročníku Lyžařských přeborů horolezců v roce 1956

První štafetové závody, nazvané Lyžařské přebory horolezců, zorganizoval v zimě 1954 horolezecký oddíl TJ Jiskra Mšeno (Jablonec nad Nisou) a jen těžko kdo z otců zakladatelů se mohl nadít, že se závod udrží dodnes. Jindra vypráví, jak si na 3. ročníku Lyžařských přeborů 26. února 1956 doběhl se svými štafetovými kolegy „Chroustem“ – Vladimírem Procházkou, Karlem Koberou a třetím, jehož jméno si nepamatuje, pro třetí místo a kovovou plaketu, kterou zřejmě zhotovil jablonecký lezec Hans Müller zvaný Generál. Přebory se tehdy konaly na Severáku a vedle běžeckých štafet na 4 x 10 km se závodilo i v obřím slalomu.

V pořádání přeborů se střídali jablonečtí horolezci s libereckými z TJ Lokomotiva, kde stál v čele oddílu Ivan Volf. Původně však jejich oddíl, založený v roce 1945 Františkem Komárkem,

◀ Vítězné štafety v roce 1971. Se „zlatým“ cepínem Puntá – Miroslav Machovič, Tomáš (Petr?) Melichar a Foff (TJ Lokomotiva), na 3. místě v bílém triku Chroust – Vladimír Procházka ml., vpravo Plachták – Petr Plachecký (APK 1970)

Ladislavem Školníkem a Janem Köglerem, existoval při Klubu československých turistů, poté přešel pod Sokol Liberec 1 a začátkem padesátých let zakotvil v Lokomotivě.

O devíti ročníků Lyžařských přeborů v letech 1954–62 není mnoho informací, ale dá se předpokládat, že se jich každoročně zúčastňovali všichni nejvýznamnější lezci z okolí. Zásadním mezníkem lyžařského podniku se stal až rok 1963, kdy se začal užívat název Zlatý cepín. Zjistím to z dnes již historického „zlatého“ piklu, který leží uložen pod zámekem s dalšími trofejemi v klubovní vitríně. Na štítku putovní ceny, vyrobené Oldřichem Kopalem a věnované HO Jablonec, stojí, že se X. Lyžařské přebory horolezců a současně 1. ročník závodu o putovní Zlatý cepín uskutečnily 17. února 1963 na Bedřichově a běžely se jako štafeta mužů na 3 x 10 km. Na mnoha připevněných plíščích ve tvaru různých horolezeckých skob jsou vyryta jména vítězných štafet jednotlivých ročníků. Poprvé si putovní cepín odnesli jablonečtí lezci Soukup, Hásek

Pavel D. Vínklát

Pavel D. Vínklát

Jindřich Slezák s putovním cepínem v klubovně TJ Lokomotiva. Na dřevěné násadě putovní ceny jsou upevněny štítky s vítěznými štafetami z let 1963–2003

a Haas, v následujících dvou ročnících vyhrálo družstvo TJ Jičín ve složení Jenček, Foff a Havlík a nechybí zde ani jména mnohých výrazných lezců z pořadajcí Lokomotivy: Machovič, Melichar, Hanzl, Šída, Jíra, Sucharda, Louda ad.

Nikdo nemohl tušit, že se právě vítěz prvního Zlatého cepínu brzy objeví v podtitulu závodu. Když totiž 7. února 1966 Erich Soukup a Josef Čihula zahynuli ve Vysokých Tatrách pod lavinou ve východní stěně Baraních rohů, „cepín“ se od příštího roku konal jako memoriál Čihuly a Soukupa – na památku jedněch z nejlepších horolezců liberecko-jabloneckého regionu. Až v po-

sledních letech s třetí generační obměnou závodníků upustili organizátoři od memoriálu; jen před třemi lety se „cepín“ uskutečnil k uctění památky výjimečného lezce Standy Šilhána, který neočekávaně odešel do horolezeckého nebe.

Dříve než jsme vrátili putovní cenu zpět do vitríny, Jindra připomněl, že si od 50. ročníku v roce 2004 odnášejí vítězové cepín nový. Vytvořil ho opět legendární horolezec Olda Kopal (který nás vloni v červnu bohužel také opustil), jen na dřevěné násadě je místo štítků upevněná miniaturní vrcholová plechová krabička s knížkou, do níž se zapisují nejrychlejší štafety.

ZÁVODÍ DĚTI I VETERÁNI

Je sobota 4. února. Po příchodu přeplněným skibusem z Liberce na Bedřichov jdu rovnou do „horo chaty“ TJ Lokomotivy, kde mají ideální zázemí pořadatelé i závodníci, protože na stadion je to pouhých 200 m. Hned v chodbě narážím na duši závodu Táňu Jandíkovou, která je trochu rozlitaná, neboť se právě dokončuje prezentace běžců, a tak si domluvíme chvilku, až vyběhnou mužské štafety. Do startu zbývá slabá hodinka.

Přesunu se k cíli na bedřichovském stadionu, kam zrovna přibíhají z pětikilometrové trati první veteráni nad 50 let. Narážím na doběhnuvšího a určeného Žižího – Mirka Klínovského, který si udýchaně stýská, jak se nadřel, že poslední tři roky holt tréninku moc nedal... Zato šibalsky podotkne, o kolik to bylo s jeho fyzikou lepší v roce 1985, kdy „cepín“ s Tauchmanem a Klápštěm coby štafeta TJ Elitex Jablonec nad Nisou vyhrál. Dozvídám se taky, že ne vždy se startovalo z Bedřichova, ale závodilo se i kolem Blatného rybníku a na Nové Louce. Za dvě hodinky čeká Žižího, stejně jako jeho bývalé kolegy, ještě desítka, nikoliv však zlatistého moku, a tak mu v hlavním závodě popřejí hodně zdaru.

Vítězové veteránského běhu na 5 km se vyhlášují v kategoriích po desetiletích: 50–60 let zvítězil Havrda (18:59), 60–70 let Špulák (19:39) a Dvorská (28:51), jako jediná žena-veteránka, a nad 70 let Kusko. Před nejstaršími běžci závodily ještě děti a mládež, což jsou většinou potomci aktivních závodníků. Ti starší běží několik kilometrů, zatímco ti nejmenší se batolí na plastových lyžičkách jen pár desítek metrů. Tady se zřejmě rodí skutečnost, že „cepín“ je v téměř šedesátileté historii kláním generačním, vždy po čase synové střídají své otce.

Tři veteráni Zlatého cepínu 2012 s organizátorkou Táňou Jandíkovou, v kategorii 60–70 let zvítězil Špulák před Bienem a Tomášem. Nahoře: Start 36 štafet na lyžařském stadionu v Bedřichově v sobotu 4. února ve 12.19 hodin

START V PRAVÉ POLEDNE

I přes avizované třeskuté mrazy, kdy hrozilo odvolání závodu, se nakonec při teplotě ➤

Budoucí vítězná štafeta Sokola Ruprechtice, Jaroslav Štáder předává Janu Macajovi. Vítězové Zlatého cepínu 2012 při předávání cen. 1. Sokol Ruprechtice (Jaroslav Štáder, Jan Macaj, Martin Mikuš), 2. HO Guru/HO Liaz (Lukáš Krejčí, Jan Ševerka, Radek Horálek), 3. HO Loko Liberec (Zuzana Kocumová, Zbyšek Česenek, Pavel Plecháč), 4. Synové Hor 2 (František Landa, Aleš Zárybnický, Petr Urbánek)

kolem $-10\text{ }^{\circ}\text{C}$ štafetový běh na $3 \times 10\text{ km}$ normálně konal. Zlatý cepín Jizerských hor je vypisován pouze pro členy horolezeckých oddílů (podmínkou však není členství v ČHS), ale v minulosti se tolerovalo doplnění štafety nějakým hostem, a tak občas nechyběly protesty proti startu specialistů běžců. Některé štafety jezdí pravidelně ve stejném složení několik let, ale jsou i takové, co vzniknou jen pár minut před startem... Mnohým pak jde skutečně jen o to si zazávodit.

Dnes je přihlášeno 36 štafet z nejrůznějších oddílů (osm má v družstvu ženu), na soupisce čtu oddíly z jizerskohorského regionu, zvláště Liberec, Jablonec nad Nisou, Tanvald, Hodkovice nad Mohelkou, ale jsou tu i ze vzdálenějších míst: Turnov, Mladá Boleslav, Ústí nad Labem, Lysá nad Labem či Dolní Žleb.

V prostoru startu, kde se borci rozcvičují, protahují ztuhlé svalstvo a testují výběr vosků, zdraví naši bývalou reprezentantku a olympioničku Zuzanu Kocumovou a ptám se jí na „mázu“. V dobré náladě si stěžuje, že je to nějaký „tupý“, prostě prý přemrzlý sníh... a zlobí se, že snad bude muset píchat i z kopce! Na otázku, po kolikáté „cepín“ jede, Zuzka pokrčí rameny, že snad počtvrté, ale už tady byla v roce 1982 ve svých 2,5 letech. Hned si s nostalgii posteskneme, že tehdy bedřichovský areál vypadal úplně jinak, žádné široké startovací pole, které se na jaře promění v tenisové kurty... Snad jen ta pohodová atmosféra je tu stále, hodnotí se smíchem náladu před startem.

Pětikilometrové závodní kolečko, které ráno dokonale upravila Jizerská o. p. s., patří k nejtěžším zdejšími tratím, má náročná stoupání, dva přejezdy přes komunikaci na Novou Louku i prudké a zrádné sjezdy. Problematická místa proto vyžadují dohled čtveřice pořadatelů.

Na startovní čáře již vládne napětí. Rozhodčí ještě dorovnávají startovní pole a jeden z nich, Dušan Šoltys, jenž je na „cepínu“ po dvaatřicáté, rozptyluje závodníky rychlou prezentací a popřáním pěkné jízdy! Vzápětí závod odstartuje. Povzbuzování rodinnými příslušníky a kamarády odhodlaně vyrazí na první úsek závodníci se zelenými čísly, než za okamžik zmizí ve stoupání v lese. Ti nejrychlejší přiběhnou z první desítky tak za půl hodinky, a jelikož pěkně přituhuje, jdu se ohřát do chaty.

NA SLOVÍČKO S TAŇOU A DRNEM

Když mi ochotná Taňa Jandíková přinese hrnek čaje, rozmrzám a konečně ji mohu vyzpovídat, jak a kdy se dostala k „cepínu“. Hlavní organizátorkou se stala před 10 lety, ovšem již řadu let je členkou horo oddílu v „lokotce“. Dodává, že pro ně, coby členy oddílu mládeže, byla vlastně účast v závodě povinná. Až později, kdy již pracovala ve firmě Vagóna – Standy Šilhána Vertical Sport, ji organizování chytilo.

Na okně visící putovní zlatý cepín mi Taňa podává k prohlédnutí a říká, že i ti ostatní, co stojí na bedně, obdrží malé cepínky. Tyto pozlacené, stříbrné a poměděné přívěsky jsou ručně vyrobené pouze pro tuto příležitost jabloneckým šikulou panem Linkou. Je sympatickou tradicí, že ani držitelé bramborové medaile neodejdou s prázdnou. Taňa se pochlubí hodnotnými věcnými cenami od sponzorů, ukazuje mi horopotřeby z prodejny Hudy Sport a Makak climbing či lahve v suvenýrových nosičích od pivovaru Konrad. Výčet sponzorů ještě doplní o Vertical Sport, který nedávno pořídil pro závod tři barevné sady nových startovních čísel.

Vtom si přisедá předseda oddílu Drn – Jan Kadlec, který se svým milým a bezelstným úsměvem podkryvá ekonomiku závodu. Náklady vycházejí zhruba na 30 000 Kč, zaplatit se musí úprava stop na závodní trati, akredituje se čtveřice oficiálních rozhodčích a existují další provozní náklady, jako jsou pronájem chaty, výroba cepínků, občerstvení... Do rozpočtu pak přispívají závodníci startovním 300 Kč za štafetu a akci finančně podporují město Liberec, Asociace tělovýchovných jednot a sportovních klubů

Taňa Jandíková, deset let „duše“ závodu

ČR, Liberecký kraj a také někteří mecenáši, například Optimus & Consult Invest, a. s.

PŘEDÁVKY A VÍTEZOVÉ

K vymezenému předávkovému území přicházím včas. Právě jako první předává Martin Koukal, který nakonec také zajel nejrychlejší desítku (29:36), a dotykem ruky posílá do druhého úseku Elišku Karešovou. Běží ve štafetě č. 36 za HO Komorní výtah, což je liberecký mládežnický horolezecký oddíl, který Eliška vede. Tato šestinásobná mistryně ve sportovním lezení navíc drží světový rekord ve „shybování“, když v roce 2008 dokázala udělat během šesti hodin 1 574 shybů (její bratr Jan se přitáhl 3 050×). Ani Martina Koukala, českého reprezentanta v běhu na lyžích, olympionika a mistra světa na 50 km z MS 2003, není třeba představovat. A jak je možné, že takový specialista běží amatérský závod horolezců? Martin je horolezec a zúčastnil se expedic Huascarán (2001), Kančenjunga (2002) a také Čo Oju (2004), při níž na 8 201 m vysokém vrcholu stanul bez kyslíkového přístroje. Za Koukalem přiběhl s druhým nejrychleším časem Jiří Pliska (29:39) ze štafety č. 7 HO Skol a jako třetí Radek Horálek (29:40), finišem štafety č. 28 z HO Guru/HO Liaz. V soupisce závodníků jsem našel i náčelníka Horské služby René Mašína, závodícího za Jiskru Jablonec, či Lukáše Rakoncaje, syna našeho předního horolezce, z oddílu Ádrock.

Po zelených číslech postupně vybíhají na trať běžci s čísly červenými a finální úsek pojedou čísla černá. Při předávkách se občas odehrávají dramatické situace, které vedou ke ztrátám drahocenných sekund, třeba když se do předávkového území pro neregulérní dotek rukou musí jedna z dvojic nekompromisně vracet 15 m!

Postupně tak prošlo cíl všech 108 párů lyží (výsledky jsou na www.holoko.cz), jen celkový čas poslední trojice se protáhl na téměř tři hodinky... To už byly předány ceny nejrychlejšími štafetám v konečném pořadí: 1. Sokol Ruprechtice (01:34:32), 2. HO Guru/HO Liaz (01:34:47), 3. HO Loko Liberec (01:37:19) a 4. Synové Hor 2 (01:38:01). A také již většina závodníků sbalila své nádobíčko a s poděkováním organizátorům se loučila tradičním zvoláním: Tak za rok, ahoj!

Pavel D. Vinklát